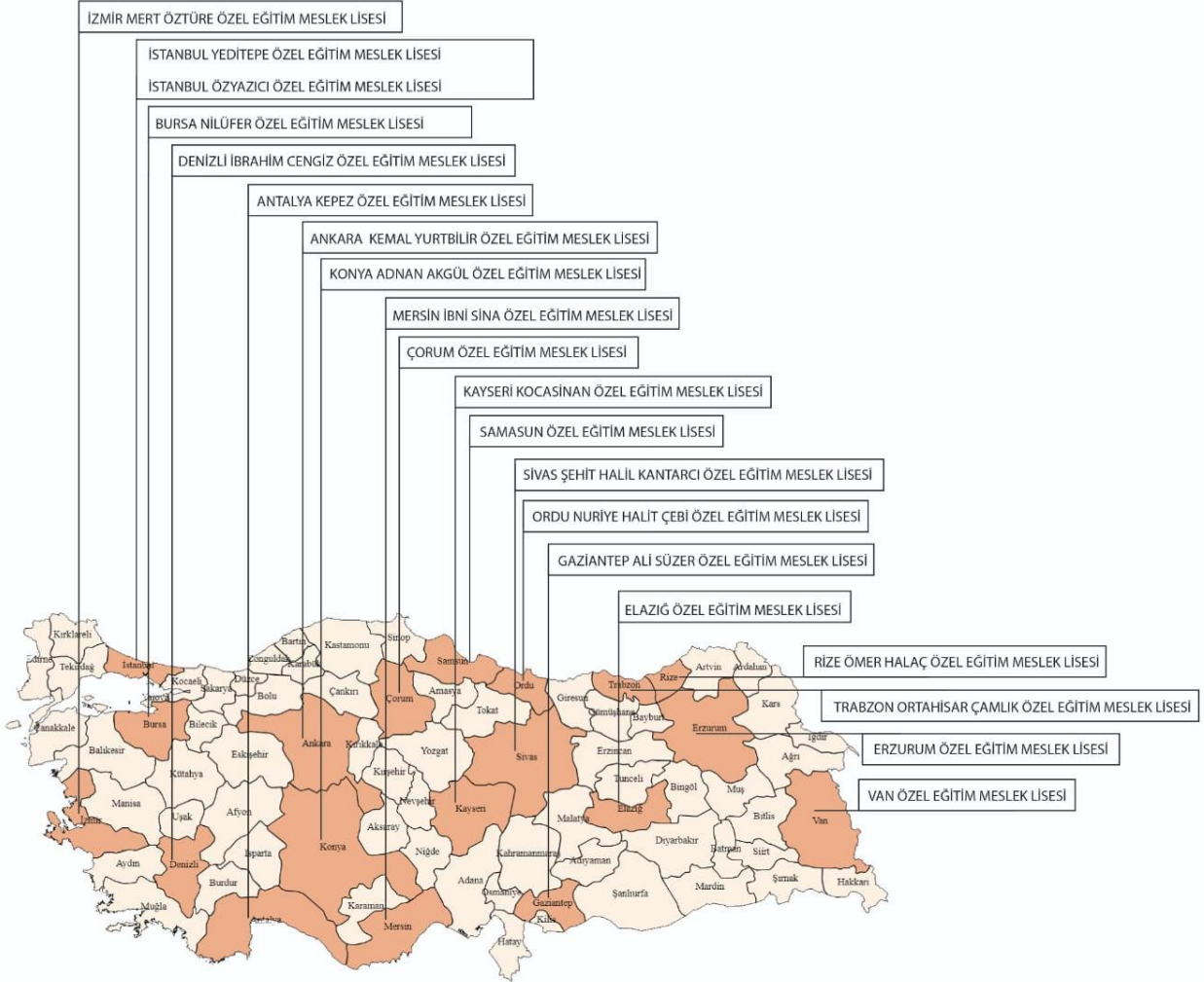

SESSİZLİĞİN ORTAK DİLİ E TWINNING PROJESİ KAPANIŞ RAPORU

1.1. KATILIMCILAR

Şekil 1: Türkiye geneli katılımcıların dağılımı

Proje kapsamında Türkiye’de bulunan toplam 20 adet özel eğitim meslek lisesinin tamamı çalışmaya katılmıştır. Her okuldan 2 öğrenci (14-19 Yaş aralığında) ve 1 öğretmen katılımı alınmıştır. Öğretmen görsel sunum ile 50 kelimeyi sırasıyla öğrencilere görsel ve sözlü olarak yönelmiş, gelen yanıtları da video ile kayıt altına almıştır. Alınan video kayıtları incelenmiş ve öğrencilerin verdiği cevaplar 4 kategoride (DOĞRU, YANLIŞ, FARKLI GÖSTERDİ ve GÖSTEREMEDİ) değerlendirilmiştir.

Değerlendirme iki basamaklı yapılmıştır. Kayıtlar birinci basamak değerlendirme de genel, ikinci basamak değerlendirme de ise bölgesel olarak incelenerek kelimelerin kullanımındaki ortaklık ve bölgesel farklılıkların tespiti sağlanmıştır.

1.2. TÜRKİYE GENELİ DEĞERLENDİRME

Şekil 2: Türkiye Geneli 50 Kelime Çalışması Pasta Grafiği

20 Okul, 20 Öğretmen ve 40 Öğrenci ile yapılan çalışmada toplam tekrar ile öğrencilere 2000 kelime yönlendirilmiş, elde edilen sonuçlar şekil 2’deki pasta grafiğinde gösterilmiştir. Bu grafik incelendiğinde;

- Öğrencilere yönlendirilen 2000 kelimenin 1030’una doğru cevap verildiği, toplamda 806 kelimeye yanlış cevap verildiği ya da hiç cevap verilemediği tespit edilmiştir. Bunun yanında 164 kelimeye de öğrencilerin aynı ortam içinde farklı cevaplar verdiği gözlemlenmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin kelimelere %52 oranında ortak cevap verebildiği görülmüştür. Bu durum projemizin çıkış noktası olan Türkiye’de işaret dilinin ortak kullanımını noktasında temel bir sıkıntı olduğu gerçeğini kanıtlamaktadır.
- Doğru sayısının oranı incelendiğinde işaret dilinin ortak kullanımının yarının biraz üzerinde olması ülkemiz genelinde belli bir ortak kullanımın varlığını işaret etmektedir. İnsanlar arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinin, bilgi paylaşımlarının sağlanmasının, problemlerin azaltılmasının ve en önemlisi de birçok amacımıza ulaşabilmemizin temel unsuru olan iletişimin öneminden yola çıkılarak işaret dilini kullanan bireyler arasında da oluşabilecek sorunları gidermek için işaret dilinin her anlamda ihtiyacı karşılaması yadsınamaz bir gerçektir. Elde ettiğimiz sonuçlar incelendiğinde en önemli sonucun “Millî bir işaret dilinin” oluşturulması ve bunun kullanımının ülke geneline yaygınlaştırılması zorunluluk arz etmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİ

Dilin yaşayan bir unsur olduğu gerçektir. Bu nedenle Türk İşaret Dilinin de güncel gelişmelere cevap verebilir nitelikte olması bir zorunluluktur. Teknolojik gelişmeler ile sosyo-kültürel hayatta ortaya çıkan yeni kavramlar; işaret dili ile anlatılabilir ve her işaret dili kullanıcılarına ulaştırılabilir nitelikte olmalıdır. Bununla beraber her kuruma kendi görev

alanında işitme engelli birey istihdamı veya işitme engelli bireye hizmet sunma sorumluluğu oluşmuş ise kendi görev alanıyla ilgili tedbirleri almaktadır. Fakat kurumlarda bu konuyla ilgili yetişmiş personellerin istihdamı ve konuya hakimiyetleri için geçen süre dikkate alındığında; personellerin yeni kavramlar konusunda sıkıntıya düştükleri aşikardır. İşaret dili uzmanının görev ve sorumluluk bilincinden doğan bir refleksle oluşturmaya gayret ettiği yeni işaretlerin, bir otoritenin kontrolünden geçmesi de son derece önemlidir. Ülke genelinde kullanılmayan ifadeler, millî bir dil olma özelliğinin açık ihlalidir. Bu amaçla Türk İşaret Dilini güncel tutabilen ve yeni kavramları ulusal düzeyde sunabilen bir otoritenin oluşturulması elzemdir.

Önerimiz odur ki; Türk Dil Kurumu ve Millî Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda, resmî bir Türk İşaret Dili komisyonunun oluşturulmasıdır. Türk Dil Kurumu sözlüğünde var olan veya bu sözlüğe yeni girecek her kavramın işaret dili anlatımı da eş zamanlı yayımlanmalıdır.

1.3. BÖLGESEL DEĞERLENDİRME

İşaret dili kullanıcılarının farklı işaret kullanımları dilin içindeki şive farklılıkları gibi düşünülebilir. Projemizde bu konunun da değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu durum Türk İşaret Dili'nin zenginliği ve derinliği noktasında bir değerlendirmedir. Bu amaçla ülkemizdeki coğrafi bölgelere göre katılımcı okullar aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır.

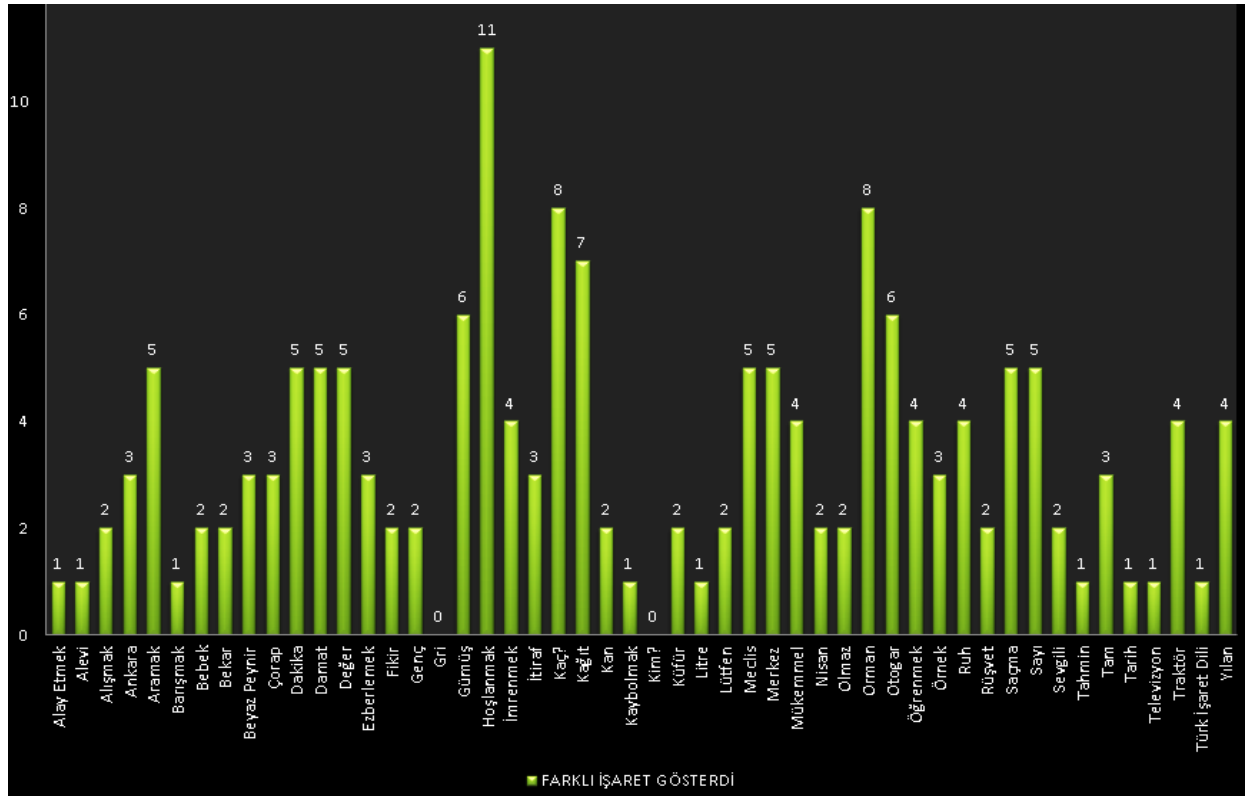
Marmara Bölgesi BURSA Nilüfer Özel Eğitim Meslek Lisesi İSTANBUL Yeditepe Özel Eğitim Meslek Lisesi İSTANBUL Özyazıcı Özel Eğitim Meslek Lisesi	Farklı İşaret ile Gösterilen Kelimeler Alay etmek, Ankara, aramak, dakika, damat, değer, hoşlanmak, itiraf, kaybolmak, meclis, merkez, nisan, orman, öğrenmek, sevgili, televizyon
İç Anadolu Bölgesi ANKARA Kemal Yurtbilir Özel Eğitim Meslek Lisesi KONYA Adnan Akgül Özel Eğitim Meslek Lisesi KAYSERİ Kocasinan Özel Eğitim Meslek Lisesi SİVAS Şehit Halil Kantarcı Özel Eğitim Meslek Lisesi	Farklı İşaret ile Gösterilen Kelimeler Alışmak, aramak, çorap, dakika, damat, ezberlemek, genç, gümüş, hoşlanmak, imrenmek, itiraf, kaç, kağıt, litre, meclis, merkez, mükemmel, olmaz, orman, otogar, öğrenmek, örnek, ruh, saçma, tarih, traktör, yılan
Ege Bölgesi İZMİR Mert Öztüre Özel Eğitim Meslek Lisesi DENİZLİ İbrahim Cengiz Özel Eğitim Meslek Lisesi	Farklı İşaret ile Gösterilen Kelimeler Damat, değer, gri, gümüş, hoşlanmak, imrenmek, itiraf, kaç, kâğıt, meclis, merkez, sayı, tahmin, tam
Doğu Anadolu Bölgesi ERZURUM Erzurum Özel Eğitim Meslek Lisesi ELAZIĞ Elazığ Özel Eğitim Meslek Lisesi VAN Van Özel Eğitim Meslek Lisesi	Farklı İşaret ile Gösterilen Kelimeler Ankara, aramak, beyaz peynir, fikir, hoşlanmak, imrenmek, kaç, küfür, lütfen, mükemmel, nisan, otogar, öğrenmek, rüşvet, saçma, sayı, tam, traktör, yılan

Akdeniz Bölgesi ANTALYA Kepez Özel Eğitim Meslek Lisesi MERSİN İbni Sina Özel Eğitim Meslek Lisesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi GAZİANTEP Ali Süzer Özel Eğitim Meslek Lisesi	Farklı İşaret ile Gösterilen Kelimeler Alevi, alışmak, bebek, bekar, dakika, ezberlemek, fikir, hoşlanmak, imrenmek, kaç, kâğıt, kan, mükemmel, orman, otoğar, öğrenmek, saçma, sayı, sevgili, tam, yılan
--	---

Karadeniz Bölgesi ÇORUM Çorum Özel Eğitim Meslek Lisesi ORDU Nuriye Halit Çebi Özel Eğitim Meslek Lisesi SAMSUN Samsun Özel Eğitim Meslek Lisesi RİZE Ömer Halaç Özel Eğitim Meslek Lisesi TRABZON Ortahisar Çamlık Özel Eğitim Meslek Lisesi	Farklı İşaret ile Gösterilen Kelimeler Ankara, barışmak, beyaz peynir, çorap, değer, gümüş, hoşlanmak, kaç, kâğıt, kan, küfür, lütfen, meclis, merkez, olmaz, orman, otoğar, öğrenmek, örnek, ruh, saçma, sayı, Türk İşaret Dili
---	--

Tablolar incelendiğinde;

- Bazı kelimelerin yöreden yöreye kullanım farklılıkları olduğu kesin olarak görülmektedir.
- 50 kelimelik bir çalışmada en fazla farklılık gösteren ilk beş kelime “*hoşlanmak, orman, kaç, kâğıt ve otoğar*” olarak tespit edilmiştir.

Şekil 3: Elli kelimelik çalışmada farklı işaret gösterimi tablosu

SONUÇ ve ÖNERİ

Elde edilen verilere göre; ülke genelinde farklı kelimeler için farklı işaretlerin kullanıldığı çalışmamız ile tespit edilmiştir. Günlük yaşamımıza katılan yeni kavramların baskın işaret dili kullanıcısı ve/veya yöresel kullanıcılar tarafından kullanımı neticesinde diğer kullanıcılarında bu kavramları kabul ederek güncel dil olarak benimsediği görülmektedir. Ayrıca resmî olmayan platformlardan yayınlanan işaretlerin kullanıldığına da zaman içerisinde şahit olunmaktadır. Bu kavramların da, ülke genelinde kullanılan bir ifade olmasından daha ziyade ülke genelinde kullanılmayan, lokal ifadeler olarak kaldığı, günlük ihtiyacı o an için karşılasa bile genele bakınca toplumun dil yapısına kazandırılmadığı gözlemlenmektedir.

Önerimiz odur ki; Millileştirilmiş bir işaret dilinin oluşturulmasında bu farklı kullanımların göz önünde bulundurulması son derece önemlidir. Türk İşaret Dili'nin temiz ve güzel kullanımıyla ilgili olarak işitme engelliler okullarına Türk İşaret Dili Dersi ile Diksiyon ve Konuşma Terapisi derslerinin konulması, alanında uzman akademisyenlerin de bu dersler için istihdam edilmeleri bir gerekliliktir. Gelecekteki umudumuz; örgün eğitim sistemindeki öğrencilerimizden başlayarak toplumun geneline yayılan, sonrasında evrenselleşerek dünya üzerindeki benzer nitelikteki bireylerle birlikte sağlıklı iletişim kurabilecekleri bir eğitim niteliğinin ivedilikle kazandırılarak uygulanmasıdır.